

REKONSTRUKCIJA OBJEKTA U STAROM GRADU U TREBINJU
RECONSTRUCTION OF THE BUILDING IN THE OLD TOWN IN TREBINJE

Miloš Rogan, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad

Oblast – DIZAJN ENTERIJERA

Kratak sadržaj – U Starom gradu u Trebinju potrebno je obnoviti objekat koji je arhitektonski zaštićen. Cilj je da mu se dodijeli poslovna funkcija uz funkcionalno i ambijentalno uklopljivu sredinu.

Ključne reči: Stari grad, projektovanje, poslovanje, zaštićeno područje

Abstract – In the old town in Trebinje, it is necessary to renovate the building, which is architecturally protected. The goal is to assign a business function with a functionally and ambientally fitting environment.

Keywords: Old town, construction, business, protected area

1. UVOD

Trebinje je gradsko naselje sa sjedištem u Republici Srpskoj, Bosna i Hercegovina. Ime grada potiče od latinske riječi tribunus (tribunus militum je zapovjednik jedne veće ili više manjih jedinica rimske vojske) ili od slovačke riječi treb što znači žrtva ili žrtvovati [1].

Stari grad Trebinje, poznat i kao Kastel, nastao je početkom XVIII vijeka. Konačnu fizionomiju sa kulama, bedemima i kanalom dobio je u prve četiri decenije XVIII vijeka. Na početku svog razvoja imao je oblik trougla, a vremenom dobija zaobljeniji izgled, kakav ima i danas. Danas Stari grad predstavlja jednu od važnijih turističkih atrakcija Trebinja [2].

Zaštićeni objekat Starog grada predstavlja administrativnu funkciju, pored koje trebaju biti ispunjeni svi zakonski propisi za korištenje objekta u funkciji ekonomskog statusa. Pored istraživanja lokacije i terena, potrebno je izučiti zakonske propise povezanosti objekta sa okolnim dijelom starog grada, smještajnim kapacitetom, stambenim objektima, poslovnim objektima, vertikalnom i horizontalnom komunikacijom, prostore ulaska i izlaska iz starog grada kao i prostore zaposlenih. Istraživanje uključuje i analizu objekata u Trebinju kako bi se pronašao objekat koji je u narušenom stanju i kao takav uz mogućnosti nadogradnje i promjene namjene dobio novi funkcionalni i estetski izgled. Zatečeni objekat je od kamena, narušenog izgleda i bez trenutne funkcije. Cilj je prilagoditi i građenje i funkciju postojećem stanju objekta i građevinski i funkcionalno.

Primarni zadatak sa jasnim završnim ciljevima jeste da se postojeći objekat transformiše u novu strukturu, trenutno razoreno stanje da se adaptira i poveća spratnost objekta

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bio dr Ivana Miškeljin, red. prof.

kako bi se mogle dodijeliti nove namjene objektu koje su svedene na kafeteriju u prizemlju i muzički studio u nadograđenom dijelu objekta.

2. STUDIJE SLUČAJA

Studije slučaja bave se različitim načinom i principima prikaza sličnih objekata kao što je radni projekat. Prema tome, uočava se više vrsta različitih principa građenja, oblika, funkcije i samog načina slaganja kamena. Cilj je da se istakne i spoji snažna prošlost sa savremenim zahtjevima življenja. Kroz primjere, analizirane su, različite vrste i strukture kamena, načini gradnje, potrebna materijalizacija i alati za obradu istih. Principi prema kojima se vrši građenje objekta, ugaonim spojevima, oblaganjem kako spoljašnjosti tako i unutrašnjosti zidova. Mnogi primjeri će pokazati kombinaciju stare gradnje i starog kamena sa novim kamenom ili kombinacijom sa nekim drugim komplementarnim materijalom.

Analizirani su objekti koji su adaptirani kroz staru gradnju, među njima su kuće koje su fasadno i enterijerski obnovljene kada je kamen u pitanju i dograđene sa novim sistemom gradnje i izborom materijala, zatim objekti kod kojih je prvobitno mijenjana funkcija iz poslovne u stambenu uz zadržavanje načina gradnje kamenom i njegovu obnovu, objekta koji je izgrađen na obroncima kamenoloma i stapa svoje izvorno stanje sa izgrađenim stanjem do objekta koji je u prirodnom staništu, kamenom građen, enterijerski kamenom obložen, ali svojom drvenom stolarijom i principom rasporeda otvora se stapa sa šumskim okolnim dijelom.

3. KAMENI KOMPLEKSI

Arhitektonski kompleks je sačinjen od arhitektonskih objekata kao osnove građene sredine i fizičkih struktura. Objekat u odnosu na svoje dimenzije, oblik i karakter predstavlja izraženu sredinu i ističe prostor na kome je izgrađen, formu naselja i građevinu. Cio grad čini arhitektura, ali sa odvojenošću na objekte, komplekse i dijelove prirodnog pejzaža pretvorenog u organizovane prostore [3].

Trebinje se nalazi u blizini mediteranskih gradova Crne Gore i samim time može se porediti i sa njihovim jezgriima starih gradova. Među primjerima koji su imaju veliki broj sličnosti sa Starim gradom Trebinja je: Budva, Kotor, Herceg Novi.

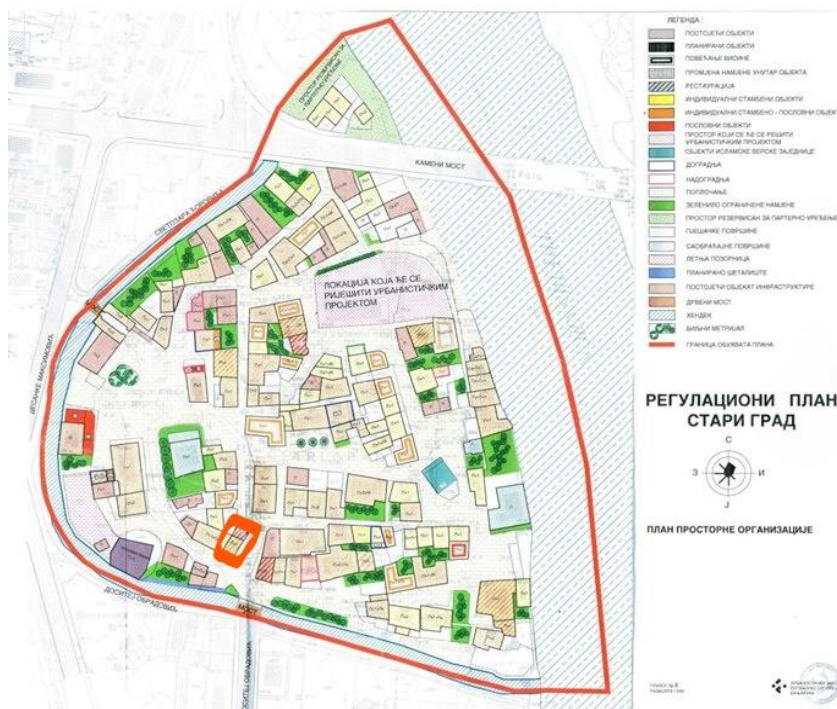
Prvobitna povezanost ovih objekata je u principu građenja, izgledu objekata, međusobnom povezanošću kao i samoj arhitektonskoj zaštićenoj površini. Svi prostori su stambeno poslovni, čime se dodatno vrši međusobna povezanost.

4. LOKACIJA

Lokacija objekta je birana na osnovu tehničkog zadatka i dijela rekonstrukcije Starog grada Trebinja. Objekat unutar Starog grada postoji i arhitektonski je zaštićeno područje, što predstavlja i spomenik kulture grada Trebinja.

Međutim, prostor estetski, funkcionalno i enterijerski nije riješen i trenutno nije u funkciji. Cilj je da se obnovi fasada objekta i njegov enterijerski dio prilagodi poslovnoj funkciji. Prizemlje objekta je namjenjeno za kafeteriju dok je na spratu muzički studio. Međusobno su povezani horizontalnom pješačkom komunikacijom sa okolnim kako poslovnim tako i stambenim objektima unutar Starog grada.

4.1. Analiza lokacije

Slika 1. Pozicija lokacije objekta [4]

Stari grad se nalazi u centralnom dijelu gradske zone, oivičen zidinama i kulturno zaštićen, čime predstavlja spomenik grada Trebinja. Rekonstrukcijom, prema postojećem planu, urađen je veliki broj objekata. Međutim, postoje objekti koji nisu rekonstruisani i kao takvi kvare kako estetsku tako i arhitektonsku sliku zaštićenom područja. Prema trenutnoj ideji i razradi projekta, objekat će fasadno biti uklopljen u ostatak objekata, eksterijer će se stapati sa okolnim uređenjem s obzirom na korištenje pješačkog prolaza, dok će enterijerski prema tipu biti uklopljen. Na zatečenoj poziciji, objekat je prizeman, ali se zbog potrebne kvadrature i odvojenosti funkcije podiže još jedna etaža objekta. Time se ne mijenja visinska kota objekata, s obzirom da je i većina okolnih objekata spratnosti P+1.

4.1. Pravila uređenja prostora

Objekti unutar amorfnе strukture su slobodnostojeći, povezani u veće arhitektonske cjeline. Prosječna spratnost objekata unutar Starog grada je P+1.

4.2. Pozicionirani objekat na parceli

Pozicioniranje objekta je u postojećem stanju, tako da nije bilo mogućnosti da se objekat prilagođava parceli ili okolnom prostoru. Bitno je da se sama rekonstrukcija prilagodi okruženju. Pozicija objekta je na ulaznom dijelu u Stari grad čime se direktno povezuje ne samo sa pješačkom nego i saobraćajnom voznom linijom. Objekti koji se nalaze u neposrednom okruženju su poslovni i već su popunjeni određenim funkcijama, tako da nije postojala mogućnost bilo kakvog povećanja i širenja objekta nego se moralo ispoštovati postojeće stanje i korigovati kako bi se dobila određena i adekvatna kako funkcionalna, tako i estetska sredina.

Preovlađujuća namjena okolnih objekata jeste stanovanje i obuhvata veći dio površina sa planom nadogradnje određenih blokova. Stanovanje je organizovano u poluotvorenim ili otvorenim blokovima sa postojećim unutarblokovskim strukturama koje dodatno ističu parcele.

Nestambeni sadržaji Starog grada su organizovani unutar stambenih blokova i sačinjavaju zasebne komplekse. Površine su, većim dijelom, namjenjene za sadržaje ugostiteljskih i prodajnih objekata.

Saobraćajna povezanost sa drugim dijelovima grada, posebno sa centralnim dijelom, vrlo dobro je ocijenjena. Takođe, smatra se da parking prostor zadovoljava potrebe korisnika jer je rasprostranjen oko zidina Starog grada.

5. KONCEPT

Konceptualno je bitno razviti prostor površinski i odvojiti funkcionalno, a dobiti dvije podjednako bitne, a različite funkcije pri korištenju. Potrebno je da se razmotri prostor i pruži drugačija usluga u odnosu na one svakodnevne

unutar Starog grada. Kako je ekonomsko pokriće bitno, zadržana je i funkcija ugostiteljskog prostora, dok se funkcionalno muzički studio ističe od ostalih usluga koje se pružaju unutar Starog grada i time omogućava se njegovo proširenje i povećanje posjećenosti.

Sam koncept je od početka išao u smjeru „concept store-a“ kako bi se pokazalo korisno preklapanje različitih funkcija.

Smetnja se odvijala u tome što je zbog muzičkih barijera i potrebe odvojenih prostora bilo nemoguće dvije funkcije postaviti među četiri ista zida. Ali, svakako je postignut dobar rezultat kombinacije kako funkcije, tako i korištenja zastarjelog i nerenoviranog prostora.

6. ANALIZA POZICIONIRANJA OBJEKTA

Pozicioniranje objekta je određeno postojećim stanjem, s tim u vezi nije postojala mogućnost izmjene parcele. Razmatrao se slučaj postavke objekta na jedinoj praznoj parceli unutar Starog grada, ali analizom pristupa parceli dobijena je informacija da postoji već projekat koji se razrađuje na tom dijelu i u planu je gradnja istog.

Kako se ne bi pojavilo preplitanje projekata, sledeći slobodan i nerekonstruisan prostor je bio objekat na kom se vrši rekonstrukcija. U arhitektonsko-urbanističkom planu Starog grada Trebinja, postoji naznaka oko daljih uređenja postojećih objekata koji su u funkciji kako bi se autentizovali postojeći objekti i objedinili svoje fasadne izgledne kamenim oblogama.

Slika 2. Odabrani objekat za rekonstrukciju [5]

Slika 3. Odabrani objekat za rekonstrukciju [6]

Prvobitni prijedlog pri rekonstrukciji postavljen je tako da se proširi postojeće stanje objekta, međutim zbog zaštite tog dijela i Anđelike kapije, dobijen je negativan odgovor.

Omogućena je samo izmjena objekta po visini kako ne bi prelažena dozvoljena spratnost P+1, što je u ovom slučaju i iskorišteno kako bi se dobila etaža i nastavio krov objekta koji je pored.

7. MATERIJALIZACIJA

Spoljašnja materijalizacija objekta je kamena u kombinaciji sa drvenim oblogama. Drvena obloga na fasadi je dekorativnog karaktera i koristi se u predjelu međuspratne konstrukcije. Predviđen je sibirski ariš jer se smatra najčvršćim četinarom i vremenskim održavanjem, redovnim lakiranjem i premazivanjem, može da opstane vijekovima..

Kamen ističe svoju konstruktivnu jačinu i estetsko kompletiranje objekta. Arhitektonsko-građevinski kamen osim što se koristi u građevini kao zidani element, u vidu ploča i elemenata različitih profila, koristi se i za unutrašnja i vanjska oblaganja, što je slučaj i u ovom projektu da je kamena obloga iskorištena u prizemnom dijelu objekta kafeterije.

Postojeći objekat se doziđuje lokalnim kamenim oblogama u prostoru nedostatka visine zida između postojećeg dijela i međuspratne konstrukcije. Kamen je međusobno povezan malterom. Na spratu se zidanje nastavlja lomljenim obrađenim kamenom, takođe, povezan malterom. Podjela kamena jasno je vidljiva i dijeli se međuspratnom pločom obložena u drvo.

Cilj pri izboru materijalizacije je prvobitno bio da se ispoštuje zatečena materijalizacija i radi u smjeru daljeg poštovanja iste. Zatim, da se materijalizacija uklopi u sredinu koja je, takođe, većinski kamena uz minimalne objekte sa demit fasadama.

Potrebno je bilo uskladiti i kombinovati kamen sa starim lokalnim kamenom i današnjim modernijim izgledom kamena koji se već pojavljuje na određenim rekonstruisanim objektima. Pored svega toga, bitno je da je prilagođena kvalitetna vrsta gradnje, obloga, spojeva koji su veoma zahtjevni kada je kamena gradnja u pitanju, ali sa druge strane i olakšavaju izbor kvaliteta zbog specifikacija koje sam kamen nosi.

Slika 4. Render uređenog objekta

Slika 5. Render uređenog objekta

8. ZAKLJUČAK

Ovakav princip projektovanja se javlja pretežno u većim sredinama i teži ka tome da ne ostane na idejnom projektu, nego da poboljša arhitektonski princip građenja i napredovanja.

Bez obzira na mogućnost realizacije projekta, savremena arhitektura treba da bude njegovana i svakodnevno unaprijeđena jer jedino dobre ideje i projekti mogu stvoriti uslove za nove realizacije i konkretan napredak urbane i arhitektonske sredine.

Projekat pokušava da da odgovor na većinu uslova koji su zadati, lokaciju, grad, društvo, korisnike kao i na formu i funkciju zadatka.

Zadatak je predstavljao jedan izazov od analize lokacije do finalnog rješenja, ali je uspješno urađen što pokazuje mogućnost doprinosa arhitektonsko-urbanističkoj praksi.

Krajnjim ishodom projekta se zadovoljava planirani stav pri početku i realizuju se svi zamišljeni ciljevi. Negativni stavova nije bilo, što doprinosi lakšem napredovanju i razradi projekta.

9. LITERATURA

- [1] <https://sr.m.wikipedia.org/sr-ec/%D0%A2%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%B8%D1%9A%D0%B5>
- [2] <http://www.upoznajsrpsku.com/index.php?language=SR&charset=latin&page=170>
- [3] <http://maldinis.blogspot.com/2007/12/recnik-arhitektonskog-projektovanja-e.html>
- [4] <https://trebinjelive.info/2018/11/29/trebinjski-stari-grad-ce-za-cetiri-godine-biti-neprepoznatljiv-slijede-velika-ulaganja/>
- [5] <https://lh3.googleusercontent.comXBb64WEVxR8Mi>
- [6] <https://pricesadusom.com/od-ducica-do-andelkine-kapije-jedan-dan-u-trebinju-sa-najpoznatijom-blogerkom-iz-hercegovine/>

Kratka biografija:

Miloš rogan rođen je u Novom Sadu 1997. god. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Dizajna enterijera – Rekonstrukcija objekta u Starom gradu u Trebinju odbranio je 2022.god.
kontakt: milosrogan97@hotmail.com